

Csabai László

A vidék lelke

(hármás történetek)

II.
NAPKOR

Az üzenet

Bocz Ignácot megállítja a vonat. A nyomdász leszegi fejét, kerüli a szemkontaktust a vagonok végén kialakított órhe-lyen, puskával a kezükben posztoló katonákkal, mintha reá-
lis veszély lenne, hogy valamelyik leugrik és felrángatja. Sok
ilyen szerelvény hagyja most el kelet felé az országot. Nyár-
ligetről indulnak, vagy az itteni állomáson megállnak vizet
vételezni. Mikor a vödör beadásához kinyitják a vagonajtót,
száz reszkető, sovány kéz nyúlik ki a résen.

A vonat nem akar véget érni. Igaz, lassan halad, akár egy
lovasszék. Meghosszú is. Ignác elnéz balra. Ott sincs szebb
látvány: a füstölő város. Mintha az amerikai Liberátorok
emésztő tűzvészeket okozva még mindig itt szabadulnának
meg döglétes terhüktől. Pedig az még a nyáron volt. A hason-
lóság oka, hogy kimerültek a városi szénkészletek, így az em-
berek a Sóstói-erdő frissen kivágott, nedves fáira szorulnak.
Kevés meleget adnak, füstöt annál többet.

Hiába, hogy vége a bombázásoknak, aki egyszer látta az
elképzelhetetlent (mert vigaszt az elmúlásban éppen az az
illúzió adhat, hogy az élet színtere nem halandó), egy vá-
ros szenvedését, haldoklását, az már elveszti lába alól a biz-
tos talajt, mindig rosszra számít, folyton az újabb háború-
ra készül. Ignác látta a romokba szakadt körüti bérházakat,
a szentségeit mint belső szerveit pőrén mutogató ferences
templomot, és a halott bogárként hanyatt fekvő konflisokat,
személyszállító talyigákat.

A szerelvény végre elmegy. Szabaddá vált az út Kukecs téli karámjához.

– Mennyi? Mint a múltkor? – kérdi Bocz Ignác a juhásztól.

– Dehogy annyi! Hol él maga?

Hetente duplázódnak az árak, persze hogy emel a juhász is, de a vevő mindig eljártssza ezt. Hátha egyszer mégis megfélekedzik róla. Bocznak nem az ára miatt éri meg kiballagni a város szélére a tejért, hanem mert így biztosan kap.

Meghúzza az üveget (melyen meglátszik a pásztornak mind az öt ujjja), és szétárad tagjaiban a zsíros, fűszeres juhtej íze és ereje. Igen, ez három napra elegendő energiát ad.

Kukecs szerint sok a beteg birka, ami azt jelzi, az emberekre is rátamad hamarosan valami.

– Úgy lesz a', mint tizennyócban. A háborúnak vége, erre gyött a spanyolkór. Mintha nem vihancót vóna még eleget a kaszás! Isten büntetése!

– Istennek ehhez semmi köze. Az éhezés miatt legyengül az ember szervezete, könnyebben elkap mindenféle betegséget.

– Az is lehet.

„Istennek ehhez semmi köze” – visszhangzanak Bocz Ignác fejében saját szavai. A hittel mindig hadilábon állt. Gyermekkorában nem tudta kihámozni Istent a bebiflázandó, érthetetlen katekizmusok, a hittanórák szigora, az otthoni káromkodós hitvallások és a templomok félelmetes sötétsége közül. A háborúban aztán megharagudott Istenre. „Miért engedi mindezt? Az ő nevében ölnek!” Dühös Istenre, anélkül hogy hinne benne.

– Ott né! Láta? Ottan egy...

– Micsoda? – kérdi Bocz ösztönösen Kukecshez hajolva, mert az újabb vonat zakatolása miatt nem érti a másik szavait.

– A vagonból! Kihajítottak valamit!

Elindulnak a sínekhez. A juhász közben belerúg a kutyájába, de azt nem zavarja, hamarabb ér oda a kis tárgyhoz, mint ők. Megszagolja. Orrával tologatja. Ignác elveszi előle.

A „sárgakabátosnak” nevezett olcsó cigaretta dobozkája. Rajta üzenet: „Simon Bertalan üzeni Napkor község, Simon-tanyán lakó hites feleségének, hogy 25 év kényszermunkára a Szovjetbe viszik. Ezért fájdalmas búcsút vesz tőle. Soha el nem felejtí. A Mindenható vigyázzon rá! A földet a felesége adja oda Jóska öccsének.”

A juhász és Ignác megrendülten néznek egymásra. Még a kutya is megérez valamit, mert befejezi a körbe-körbe futkosást, hátsó lábaira telepszik, és nyakát előrenyújtva, fájdalmas arckifejezéssel nyüszíteni kezd.

– Magának kén’ felkeresni ezt a szegény asszonyt!

– Nekem?

– ’Szen én nem hagyhatom itt a jószágokat.

– Jó napot! Egy bizonyos Simon Bertalannét keresek. Ide irányítottak – szólítja meg Ignác a tanyabirtok hosszúháza előtt a lábazatot meszelő asszonyt.

– Igen, én vagyok, tessék... – egyenesedik fel a nő. Megcsapkodja, kihúzza kötényét.

– Lakik más Simon Bertalanné errefelé?

– A faluban nem lakik. A tanyákon sem. Csak én.

– Akkor jó helyen járok – mondja Ignác, és most fogy el az ereje meg a bátorsága.

– Istenem, de mégis, miért jött... Berti? Bertiről tud valamit?

A nyomdász bólint. És a kerítéslécebe kapaszkodik. Simon-né pedig őbelé.

– Mi történt? Mondja meg! Meghalt?

- Nem.
- Szibéria?
- Igen, elvitték.
- Szibériába?
- Lehetséges. Huszonöt évet kapott. Itt az üzenete.

A nő megfordul a tengelye körül, és összerogyik. Csak remegő válla mutatja, hogy nem ájult el.

– Mondja el, milyen volt, mikor utoljára látta! Beszéljen róla! – kéri vagy fél óra múltán, a sírástól kimerülve az aszszony.

A pitvarban ülnek. Az asztalon egy Mária-szobrocška. Ignác nem tudja megkerülni az összevetést. Hasonlítanak egymásra, kétségtelen. Simonné kicsit testesebb, mint a szobor, de a feje éppoly szépen ívelt, vonásai éppoly fájdalmas-kifejezőek. Vonzalmat ébresztenek a nyomdászban. Ignác nem lélekelemző típus, de mikor belegondol, miért is keveredett bele a mozgalomba, mindig az a megrendülés jut eszébe, amit a gyapjúszövő üzem pincéiből a műszak után előkászálódó fiatal munkásnők láttán érzett. S ha házasságról fantáziál, egy ugyanilyen elgyötört arcú, kétségbeesetten segítségre és szeretetre vágó nőt lát maga mellett ünneplő fehérben állni.

– Nem volt rossz bőrben, másokat jobban megviselt a koplalás.

– Mert ő mindig olyan szikár ember volt. Azt mondják, azok bírják az éhezést. Azok túlélnek. A kövérek nem. De a szikárok igen...

– Én is így hallottam.

– Berti nagyszerű ember. Biztatta folyton a többieket, hogy ne hagyják el magukat. Ő ilyen. Nem adja föl. Baromfi-pestis, adók, Jurcsek-rendszer, beszolgáltatás, rekvirálás jött,

de ő soha nem jutott olyan helyzetbe, hogy földet kellett volna eladnia. Gyűjtött inkább.

– Magáról beszélt folyton. Hogy milyen jó asszony... – hazudja Ignác.

– Engem szembe nemigen dicsért, de tudtam, kellek neki.

– Ez biztos.

– A gyűjtőtáborban találkoztak?

– Igen.

– Melyikben?

– Hát... Nyárligeten. A laktanyában.

– Voltam ott. Azt mondták az örök, nincs benn a férjem.

– Na hiszen! Nekik aztán nem lehet hinni!

– Igaz. Nincs azokban könyörület. Én is így gondolom. Pedig mibe került volna nekik, ha egy percre odaengednek hozzá? Hogy legalább egy kis kenyeret adhattam volna neki...

A nő feláll. Bort hoz. Tölt. Ignác forgatja a poharat. Valójában az asszonyt figyel. Az meg őt.

– És magának hogy sikerült?

– Micsoda?

– Elszökni. Hogy ne vigyék Szibériába. Nyárligetről nem lehetett.

– Amikor átvittek minket Debrecenbe, onnan. Kapáltuk a...

– Kivitték magukat dolgozni?

– Nem. Benn a laktanyában. A bokrokat, a gyepet...

– Ilyennel törődtek az oroszok?

– Amikor ott... A kerítéshez szöktem... – mondja a nyomdász, és feláll, ne lássa a másik az arcán a zavar pirosságát. A fali téka alatt áll. Hátat fordítva a nőnek. Csak így tud beismerő vallomást tenni:

– Bocsásson meg. Hazudtam. A férjét egyáltalán nem ismerem. Ezt az üzenetet a sínek mellett találtam.

Érezni, ahogy a szél nyomja a pitvarajtó üvegét, ahogy a cserépbe kúszott nedvesség meg akarja fojtani a házat. Ignác kigombolja a nyakán az ingét. Akkor a nő megérinti a vállát. Pedig nem hallotta mozdulni.

– Maga jó ember. Segíteni akart nekem. Köszönöm.

MAGVETŐ
KÖNYVKIADÓ ÉS KERESKEDELMI KFT.

www.magveto.hu
www.facebook.com/magveto
magveto.kiado@lira.hu
Felelős kiadó Dávid Anna

Készült a Gyomai Kner Nyomda Zrt.-ben,
a nyomda alapításának 137. esztendejében, 2019-ben.
A Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja.
Felelős vezető Csöndes Zoltán vezérigazgató
www.gyomaikner.hu

Szerkesztette Király Levente
Felelős szerkesztő Schmal Alexandra
Korrektor Losoncz-Kelemen Emese

A borítót Gerhes Gábor,
a kötetet Pintér József tervezte
Műszaki vezető Takács Klári
Kiadványszám 8977
Minion betűtípusból szedve
ISBN 978 963 14 3884 0